

Notitie

aan W. Kleinbruinink
Ruimte- en milieubeleid, gemeente Leiden

van W. Moerland

betreft Driestar College Leiden, aanvullend Fw-onderzoek
vleermuizen en vogels

project 0609

datum 22 november 2010

bsr

bureau Stadsnatuur Rotterdam

Postbus 23452

3001 KL Rotterdam

telefoon: 010-436 42 22

fax: 010-436 43 99

e-mail: bsr@nrm.nl

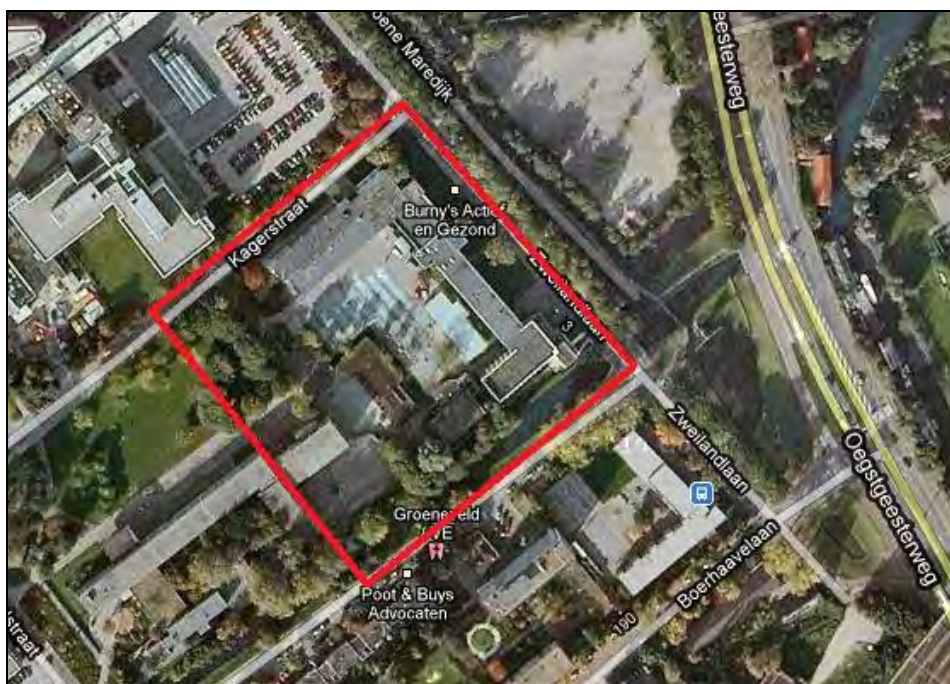
www.bureaustadsnatuur.nl

bezoekadres: Natuurhistorisch Museum

Rotterdam - Westzeedijk 345 (Museumpark)

Inleiding

Op verzoek van W. Kleinbruinink, beleidsadviseur Afdeling Ruimte- en milieubeleid van de gemeente Leiden, is door bureau Stadsnatuur Rotterdam onderstaand ecologisch onderzoek uitgevoerd. De gemeente is bezig een bestemmingsplan gereed te maken voor een locatie in het Boerhaavedistrict. Volgens de plannen zal er aan de Kagerstraat nieuwbouw van een school, het Driestar College, plaatsvinden, waarvoor groenpercelen en bebouwing moeten wijken. Het onderzoeksgebied wordt weergegeven in Figuur 1. Uit eerder ecologisch onderzoek (uitgevoerd door bSR op 6 mei 2010) is naar voren gekomen dat aanvullende informatie gewenst is omtrent de functionaliteit van het projectgebied voor vogels en vleermuizen in het kader van de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Begrenzing onderzoeksgebied

Methodiek

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol, zoals dat is vastgesteld door de Gegevensautoriteit Natuur (NGB & VZZ 2009). Werken volgens dit protocol geeft een grote mate van betrouwbaarheid aan de resultaten. In de periode mei-oktober zijn vijf bezoeken uitgevoerd om alle mogelijke functionaliteiten van het gebied voor vleermuizen te kunnen inventariseren (Tabel 1). Veldbezoeken zijn te voet uitgevoerd door twee deskundigen, waarbij gebruik is gemaakt van batdetectors

(type: Pettersson D100 en D240x) en zaklampen (type Maglite). Het onderzoeksgebied is ruim na zonsondergang en bij gunstige weersomstandigheden (niet te koud, niet te veel wind en nauwelijks of geen neerslag) geïnventariseerd. Kraamkolonieonderzoek geschiedde vanaf het invallen van de avondschemering, wanneer vleermuizen uitvliegen. In de periode augustus-september is het terrein bezocht voor paarverblijven van de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

Onderzoek naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde rust- of verblijfplaatsen van vogels, in het bijzonder van Sperwer (*Accipiter nisus*), Ransuil (*Asio otus*) en Bosuil (*Strix aluco*) heeft plaatsgevonden voorafgaand aan het vleermuizenwerk. In juni zijn nesten van Sperwer eenvoudig op te sporen door de voederactiviteit van de ouders en luidruchtigheid van (dons)jongen. Territoriale uilen zijn eenvoudig gedurende de avonduren op te merken. Tabel 1 geeft een overzicht van de bezoekenmomenten.

Tabel 1. Specificaties van het uitgevoerde veldwerk

datum	soortgroep	onderzochte functionaliteit	inventariseerder(s)
7-6-2010	vleermuizen en vogels	kraamkolonie	G. Bakker & W. Moerland
15-6-2010	vleermuizen en vogels	kraamkolonie	G. Bakker & W. Moerland
12-8-2010	vleermuizen	paarverblijven	W. Moerland
16-9-2010	vleermuizen	paarverblijven	M. Grutters & W. Moerland
28-9-2010	vleermuizen	paarverblijven	W. Moerland & N. de Zwarte

Resultaten

Vogels

Naar aanleiding van het onderzoek kan gesteld worden dat geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn in het onderzochte gebied. Er is geen voortplantingsactiviteit geconstateerd van Ransuil, Bosuil of Sperwer. Waarnemingen van foeragerende of ter plaatse zijnde dieren zijn niet gedaan. Potentiële broedlocaties vormden de bomen in de westhoek en langs de singel aan de Marienpoelstraat. Wel zijn broedlocaties van Kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*) en Zilvermeeuw (*Larus argentatus*) geconstateerd op het dak en op de betonnen liggers van de lege gymzaal. Eerder bSR-onderzoek leverde ook een broedgeval van de Pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*) op in de beschadigde buitenwand van de gymzaal (Moerland 2010). Broedende meeuwen bevonden zich ook op het dak van het schoolgebouw parallel aan de Kagerstraat.

Vleermuizen

Op basis van vijf bezoekenmomenten is een heldere inschatting verkregen van de functionaliteit van het terrein voor vleermuizen. Drie soorten zijn waargenomen, te weten de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*). Enkel de eerstgenoemde soort bleek geassocieerd met het projectgebied. De twee andere soorten waren toevallige passanten, die afkomstig zijn van buiten het onderzoeksgebied (mogelijk de Leidse Hout en omgeving). Deze maken geen gebruik van het gebied zelf, maar vliegen hoog over. Het gebied is onderzocht op een vier functionaliteiten voor de soortgroep.

1. Kraamkolonies. De twee bezoeken in juni hebben aangetoond dat geen kraamkolonie aanwezig is in de enige hiervoor geschikte locatie, de gymzaal. Bij het invallen van de schemering zijn geen uitvliegers gevonden, ofschoon het gebouw voldoende mogelijkheden biedt (spleten en open stootvoegen).
2. Vliegroutes. Gedurende alle bezoeken is gelet op vliegroutes. Laatvlieger en Rosse vleermuis zijn als passant genoteerd, zonder enige binding met het gebied. Geconcludeerd wordt dat dit incidentele waarnemingen betreffen. Een wezenlijke vliegroute van de Gewone dwergvleermuis bleek afwezig, wat op basis van de ruimtelijke opbouw van het onderzoeksgebied en omgeving ook viel te verwachten.

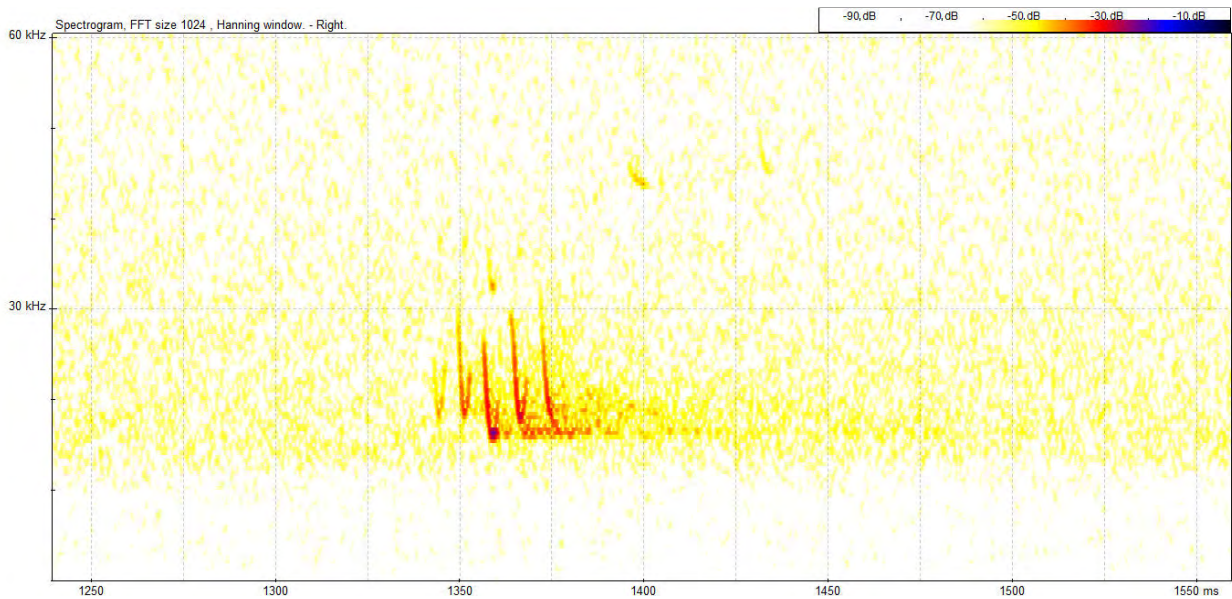
3. Foerageergebied. Door de ruime aanwezigheid van groenpercelen en het ontbreken van overdadige verlichting zijn op alle bezoeken momenten jagende vleermuizen waargenomen. Het betrof hier telkens de Gewone dwergvleermuis. Figuur 2 geeft de plekken weer waar de meeste activiteit plaatsvond. Het projectgebied is echter niet van essentieel belang als foerageergebied voor vleermuizen, aangezien er in de directe omgeving voldoende alternatieven voorhanden zijn.
4. Balts- of paarverblijven. Bij de najaarsbezoeken zijn vleermuizen op verschillende locaties baltsend waargenomen. In de donkere delen van het terrein bevonden zich fel baltsende mannetjes van de Gewone dwergvleermuis. Deze waren niet standvastig vanaf één punt baltsroepjes (Figuur 4) aan het produceren, maar vlogen allen in een kleine actieradius territoriaal rond. De baltsvluchten indiceren paarverblijven op of in de directe nabijheid van het projectgebied. Een aanwijsbare locatie is niet te geven, echter met zekerheid kan gesteld worden dat deze zich bevindt in het oude schoolgebouw. Een dubbelwaarneming valt niet uit te sluiten, doordat dieren sporadisch over de gebouwen pendelden. Baltsende dieren zijn met sterretjes weergegeven in Figuur 3. Daarnaast vlogen langs de donkere singel aan de Marienpoelstraat baltsende exemplaren van de Gewone dwergvleermuis.

Figuur 2. Omcirkeld de voornaamste locaties van foerageeractiviteit van de Gewone dwergvleermuis.

Figuur 3. Locaties met baltsende vleermuizen weergegeven met rode sterren.

Figuur 4. Sonogram van een baltsroep van de Gewone dwergvleermuis afkomstig uit het projectgebied.

Conclusie

Er is geen sprake van een jaarrond beschermde vaste rust- of verblijfplaats van vogels. Wel bevinden zich broedende vogels op de daken, alsmede boom- en struweelbroeders in de groenpercelen van het onderzochte gebied. Derhalve zullen werkzaamheden buiten het broedseizoen moeten plaatsvinden, dat wil zeggen niet in de periode van 1 maart tot 1 augustus.

Er is sprake van een vaste rust- en verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis in het projectgebied. Territoriaal aanwezige mannetjes hielden zich op rondom de gymzaal, hetgeen duidt op aanwezigheid van een paarverblijfplaats. De exacte verblijfplaats is niet vastgesteld maar op grond het waargenomen gedrag van de dieren kan worden geconcludeerd dat een of meerdere dieren zich ophouden in het pand. Hoewel een duidelijk aanwijsbare verblijfplaats niet is aangetoond kan zonder meer geconcludeerd worden dat in het oude schoolgebouw een paarverblijf aanwezig is. Ruimtelijke wijzigingen in het terrein zullen directe gevolgen hebben voor (de kwaliteit van) de territoria en paarverblijven.

Het projectgebied vervult een wezenlijke rol als baltsplaats voor vleermuizen. Er is ten minste één baltsverblijf van de Gewone dwergvleermuis binnen het onderzochte gebied. Deze is strikt beschermd volgens artikel 11 van de Flora- en faunawet. Een ontheffingsaanvraag ex art. 75 van de Flora- en faunawet is derhalve noodzakelijk voor de uitvoering van de geplande werkzaamheden.

Literatuur

Moerland, W. 2010. Quick scan Driestar College Leiden. bSR-notitie 0603. bureau Stadsnatuur Rotterdam, Rotterdam.

NGB & VZZ, 2009. Het protocol voor vleermuisinventarisaties. 2 april 2009. Odijk.

Kaartmateriaal

Google

© bureau Stadsnatuur Rotterdam, Postbus 23452, 3001 KL Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

bSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.